

З ІСТОРІЇ БІОГРАФІСТИКИ

УДК 929 Ясинський+01(477)(092)

*Валентина Теодорівна ПЕТРИКОВА,
доктор філософії,
докторант Національної бібліотеки України
ім. В. І. Вернадського
(Київ)*

БІОГРАФІЧНА ТРАДИЦІЯ У НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ М. І. ЯСИНСЬКОГО: СТОРІНКИ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ БІОГРАФІСТИКИ

Актуальність теми пов'язана з дослідженням наукової спадщини М. І. Ясинського, одного з фундаторів бібліологічного знання в Україні в 1920-х рр. У цей історичний період наука організаційно оформлювалася у соціальний інститут — Українську академію наук. Ученому належить ґрунтовне дослідження дореволюційної практики складання біобібліографічних праць, формулювання чіткого наукового визначення завдань практичного складання біобібліографій для потреб науки, порівняння вітчизняної практики та європейського досвіду з теорії та практики біобібліографії. Підґрунтям наукового інтересу науковця до питань біографістики та біобібліографії стали праці українського бібліографа Михайла Комарова, створені на межі модерного часу розвитку української культури. Перші біографічні праці науковця-початківця М. І. Ясинського в провінційній пресі сучасними дослідниками визначені як започаткування біографічного жанру «життєпис колег». Ученому належить створення цілісної наукової концепції відносно головних понять біографістики в умовах розгортання української гуманітаристики у просторі Української академії наук, таких як «персоналія», «індивідуальна бібліографія», «колективна бібліографія», «біобібліографія», «бібліографія ідей» у творах, «ідеальна біографія». Головним доробком щодо теорії біографістики та біобібліографії у науковій спадщині ученого стали публікації «Індивідуальна бібліографія» і «Шевченківська бібліографія та її завдання» (1930 р.). Теоретичні

виклади М. І. Ясинського доводять положення сучасного бібліографознавства про європейські витоки базових положень у прикладній біобібліографії та збагачення вітчизняної практики бібліографування джерел щодо персоналій методологією українознавства.

Ключові слова: бібліологія, біобібліографія, індивідуальна бібліографія, колективна бібліографія, персоналія, українство, М. І. Ясинський.

Наукова спадщина Михайла Ілліча Ясинського, не зважаючи на наявність дисертаційних досліджень, наукових статей і навіть окремих біографічних нарисів про ученого [2; 8; 9; 10; 12], при кожному детальному прочитанні привертає увагу своєю інноваційністю, що виявляється в осучасненні нових фактів історії науки в Україні дореволюційного та післяреволюційного періодів, історії освітянського руху, історії становлення та утвердження бібліологічного циклу наукового знання. Всі ці історичні події обумовлені зовнішніми та внутрішніми особливостями протікання процесу формування національної культури. Дослідження процесу культурогенези світового соціуму у порівнянні з історією розвитку гуманітарного знання в Україні у багатьох випадках доводять ідентичність процесів еволюції національного культурного простору зі світовим. Можливо тільки визначення особливостей хронології подібності процесів світової та національної культури за умов революційності або повільності їх протікання. Доцільним щодо актуальності у межах сучасного наукового узагальнення досягнень національної біографістики стає висвітлення значення наукового доробку М. І. Ясинського як окремої сторінки в історії становлення біобібліографічного знання.

У біографії М. І. Ясинського були роки, які він сам визначив як «підготовка до наукової роботи» [2, с. 16]. Хронологічно це 1914–1918 рр. після закінчення історико-філологічного факультету Київського університету і до першого місця роботи у якості співробітника навчальної частини богословського факультету Кам'янець-Подільського українського державного університету у лютому 1919 р. Саме у ці роки, за нашим припущенням, наполегливий початківець міг студіювати джерелознавчі праці з історії національної культури. Найперше, як свідчать його наукові публікації, відбулося знайомство з оригінальними за змістом і структурою працями Михайла Комарова, відзначивши їхнє цільове призначення, методичні прийоми викладення матеріалу у межах, означених як відтворення літературної спадщини українства [17]. М. І. Ясинський звернув увагу на алфавітне впорядкування літературних джерел за прізвищами авторів [18, с. 13]. На той час це була перша спроба у бібліографії українства на-

близитися та апробувати метод «персональних гнізд» як найдоцільніший для висвітлення історії вітчизняного письменства. Допитливий початківець знайомиться з європейським досвідом складання подібних джерелознавчих праць Міжнародним Бібліографічним Інститутом (далі — МБІ) у Брюсселі. Формується дослідницька потреба студіювати європейську наукову літературу в якості довшеного літературного підґрунтя з усього комплексу історичного знання. Саме за такою логікою дослідницької роботи виникають у наукових статтях М. І. Ясинського 1920-х рр. посилання на праці міжнародних з'їздів з питань створення міжнародного каталогу фундаментальних наук у Лондоні, на методичні керівництва бібліографічною працею МБІ у Брюсселі, використання вже на той час усталеної біобібліографічної термінології у межах бібліографічного знання: «індивідуальна бібліографія», «біобібліографія», «біографічний словник», «методологія та методика біобібліографії», «бібліографія ідей». Європейська біографічна традиція у науковому літературному спадку з XVI ст. уже мала своє філософсько-методологічне обґрунтування та була поширеною у гуманітарному знанні початку XX ст. [3].

Продовженням самостійного опанування джерелознавчим і бібліографічним знанням стала професійна кар'єра у Кам'янець-Подільському українському державному університеті (з квітня 1919 р.). Праця помічника бібліотекаря (у сучасному трактуванні — заступника завідувача фундаментальної бібліотеки [1, с. 170]) Університету сполучалася з системним навчанням у «Бібліографічному семінарі» Миколи Антоновича Плевака, який був організований ученим восени 1919 р. при кафедрі української літератури історико-філологічного факультету Університету. Семінар, за деталізованим аналізом друкованих джерел, не був виключно «бібліографічним гуртком» при бібліотеці Університету [5; 6; 12], а існував як окрема навчальна дисципліна, що передбачала навчальні години на лекційні та практичні заняття. Проводився семінар виключно для студентів факультету. Заняття були занесені до розкладу навчального процесу. Але за фактом відвідування семінару співробітниками фундаментальної бібліотеки Університету, серед яких активно навчався і М. І. Ясинський, слід із упевненістю констатувати, що робота «Бібліографічного семінару» планувалася завідувачем кафедрою, приват-доцентом Миколою Плеваком як навчальна інновація та була вмотивована його працею над створенням біобібліографічного навчального посібника «Хрестоматія нової української літератури». Ідея створення посібника стала наслідком наукової співпраці науковця у стінах Харківського університету з професором М. Сумцовим. Бібліографічну картотеку друкованих матеріалів про біографії та творчість письменників

М. А. Плевако почав складати у Харкові ще до запрошення ректора І. Огієнка на роботу до Кам'янець-Подільського університету. Як керівник семінару та науковець-укладач М. Плевако використав увесь свій хист для розповсюдження знання про бібліографічні чинники наукової роботи, особливо у напрямі важливості ретельного пошуку матеріалів для створення повноцінної з погляду науки та педагогіки. Виклад навчального матеріалу у семінарі був підпорядкований науковій мотивації створення біобібліографічної картотеки. У процесі навчання М. Плевако формував плеяду однодумців та водночас кореспондентів для своєї далекосяжної наукової розвідки. Чітка аргументація та наукова завзятість ученого у межах роботи семінару сформували у слухачів наукову ідею створення біографічного словника діячів Поділля.

Іноваційна робота М. Плевака над створення біобібліографічної картотеки для хрестоматії з нової української літератури у Харкові, Кам'янці-Подільському, Києві дала змогу завершити укладацьку роботу та надрукувати двотомник у 1923–1926 рр. Петро Єфремов, подаючи рецензію на це видання, вказував: «З скупенькими біографічними і докладними бібліографічними примітками маємо ми тут справді таки з безперечним знанням поданий матеріал з літературної спадщини Котляревського... і Шевченка. Тут все зроблено добре і «без спеціального підбору»... Дуже приємна бібліографічна новинка і потребою часу викликана зміна» [7, с. 38].

«Бібліографічний семінар» М. А. Плевака в Університеті став першою теоретичною «школою» оволодіння біографічним і бібліографічним знанням для М. І. Ясинського. Реальним втіленням отриманих знань, уже за часів його науково-практичної діяльності «подільського» періоду (1919–1923 рр.), стала публікація у місцевій газеті «Червоний шлях» у 1923 р. біографічного матеріалу «Олександр Аленич» [19]. Перший біограф вченого Ф. К. Сарана, складаючи бібліографію праць М. І. Ясинського у 1971 р. [8, с. 155], визначив жанр цієї публікації як «некролог». Однак за багатьма змістовими ознаками тексту цей біографічний документ не можливо спрощено класифікувати. Мотивацією написання статті стала передчасна смерть колеги по університету, талановитого астронома, добропорядної людини Олександра Андріяновича Аленича. Але М. І. Ясинський написав більше, ніж некролог. Як вважає нинішній ректор Кам'янець-Подільського державного університету О. М. Завальнюк, М. І. Ясинський цією публікацією започаткував такий вид біографічних досліджень як «життєпис колишніх колег» [5, с. 529]. Наступною публікацією у цьому біографічному напрямі стала стаття професора В. О. Біднова, колишнього декана богословського фа-

культету Університету (1918–1919 рр.), «Український астроном Олександр Аленич» у «Літературно-науковому вістнику» [4].

Подібний життєпис колеги по праці М. І. Ясинський створив ще у 1927 р. у статті «Іван Калинович» для часопису «Зоря». Мотивацією стала також передчасна смерть молодого, але відомого на Західній Україні книговидавця, книгознавця та бібліографа. Стаття структурована як короткий опис сьогоденного стану та проблематики української бібліографії у Західній Україні. Особистість І. Калиновича вписана у цей науковий процес науковим доробком, масштабом дій, планами. Публікація більш нагадує біографічну статтю до довідкового видання. Змістовий окрас публікації не містить суму. Автором зроблено акцент на такому концепті як «стосунки особистості та суспільства», у нашому випадку — це значимість постаті Івана Калиновича в історії української бібліографії [14].

До викладу теоретичних постулатів біографістики М. І. Ясинський наблизився, перебуваючи на посаді завідувача відділу «Україніка» Всенародної Бібліотеки України при УАН (1923–1933 рр.). Актульні завдання відділу по формуванню біографічного напрямку українського бібліографічного репертуару формували його наукові інтереси у царині методології та методики питання. М. І. Ясинський професійно розставляв акценти на практичних бібліографічних завданнях відділу у науковій площині вирішення питання. Дві тематично взаємообумовлені публікації з'являються у 1930 р. на сторінках журналів «Бібліологічні вісті» та «Україна». Вибір наукових видань не є випадковим для вченого, який був серйозно налаштований на наукову аудиторію та розуміння проблеми. Стаття «Індивідуальна бібліографія», розміщена на сторінках друкованого органу Українського науково-дослідного інституту книгознавства (далі — УНІК) «Бібліологічні вісті», має суто академічні ознаки: поділ на теоретичний і прикладний розділи, історичне підсумування, формулювання проблем сучасної науки у розробці біографістичного дослідження, аналіз міжнародного досвіду та можливостей його застосування у вітчизняних наукових і бібліографічних установах, критико-рецензійна частина досягнутого та методичні поради в умовах соціальної розпорошеності біографічної та біобібліографічної діяльності по наукових і освітянських установах України. Автор прицільно розраховував на увагу до цієї публікації науковців широкого кола бібліологічного знання, навмисно виходячі за межі бібліотечної практики [15]. Первинно матеріал статті апробований як доповідь на засіданні Бібліографічної секції Науково-дослідної кафедри бібліотекознавства та бібліографії (далі — НДКБ) ВБУ при УАН. Актуальність поставленого для розгляду М. І. Ясинським питання

аргументовано так: «...з усіх ділянок української бібліографії, крім державної, у нас найпомітніше репрезентовано індивідуальну бібліографію» [15, с. 23]. Пояснюється цей факт, як неодноразово наголошує автор упродовж тексту статті, потребами нової української науки.

Не викликає у автора заперечень і назва даного виду бібліографії — «індивідуальна». Сучасні вітчизняні бібліографи більше звикли до визначення «персональна бібліографія». Та у 1920-х – на початку 1930-х рр. поняття «індивідуальна бібліографія» використовувалося безапеляційно, оскільки авторитетність МБІ у Брюсселі була визнаною і використання терміну ставало в межах радянських республік усталеним, майже стандартизованим. М. І. Ясинський подає за текстом статті усталені міжнародні визначення з метою подальшого використання їх змісту для аналізу конкретних бібліографічних показників, створених в Україні до 1929 р.: *«МБІ під індивідуальною бібліографією розуміє показники творів окремих авторів. Під колективною бібліографією — показники творів певної групи авторів за ознакою території, мови, часу, професії. Біобібліографія за тим же інститутом — підгрупа індивідуальної бібліографії, до якої входять праці про окремих авторів»* [15, с. 35]. Далі допитливий і розсудливий учений вдається до полеміки, уточнюючи визначення цих понять стосовно української практики, беручи до уваги наукові розвідки від М. Костомарова до В. Тарнавського: *«Виникає питання: чи не може мати біобібліографічну підгрупу також і колективна бібліографія»* [15, с. 36]. Пропозиція М. І. Ясинського на уточнення поняття «біобібліографія» базується виключно на книгознавчій концепції бібліографічної праці. Автор подає ключове дискурсивне положення: *«Перш за все слід, на нашу думку, з'ясувати таке питання: чи твори того або іншого автора є разом і матеріал, що має і певне біографічне значення, оскільки за допомогою цього матеріалу освітлюються етапи життя й особливо творчості автора»* [15, с. 36]. Літературна продукція у більшості випадків доводить єдність матеріалу для розкриття позицій «твори автора» та «твори про автора». Для українських друків, за суто емпіричними спостереженнями М. І. Ясинського, ця ознака є майже визначальною. Тому автор статті пропонує уточнюючі визначення: *«...чи не доцільно поняття «біобібліографія», яке Міжнародний Бібліографічний Інститут надає лише показникам літератури про певного автора, поширити й на ті бібліографії, які охоплюють твори автора»* [15, с. 36]. Далі за текстом іде наукова пропозиція зрілого вченого, яка з позицій сьогоденного бібліографознавства дає право говорити про започаткування національного бібліографознавства в царині видової класифікації бібліо-

графії ще у 1920-ті рр., а саме: «...з однаковим правом можна було б поняття біобібліографія вживати й до визначення тих покажчиків, які охоплюють продукцію групи авторів і праці про них» [15, с. 36]. Формалістична схема МБІ реформується М. І. Ясинським щодо наслідків практики дореволюційної доби та потреб пореволюційної практики складання повнозмістовних інформаційних довідників про індивіда (персоналію) в Україні. Національна теоретична схема практики складання бібліографічних покажчиків 1920-х рр. набувають (за М. І. Ясинським) наступного вигляду: «біобібліографія» як узагальнююче поняття на рівні єдності змісту документів «автор» та «про автора»; підрозділами «біобібліографії» стають «індивідуальна» та «колективна» бібліографії.

Після теоретичних уточнень М. І. Ясинський зосереджує увагу у статті на методиці складання індивідуальних бібліографій, наголошуючи важливість: а) передмови автора-укладача з ознаками самодостатньої наукової праці (зокрема, уникнення формалізму при її написанні, зважаючи на потребу скоротити обсяг покажчика для друку); б) принципів відбору документів відповідно до наукової мети покажчика, розробки головних положень «бібліографії ідей»; в) систематизації матеріалу, доцільності використання міжнародної практики та орієнтації на національні потреби, обов'язковості введення тематичних розділів; г) ретельності опису, оскільки саме повнота інформації про документ дає творчу насагу науковцеві проводити подальшу дослідницьку роботу; д) необхідності створення допоміжних покажчиків для деталізації описів документів як фактів наукової реальності. Кожна з означених методичних позицій подається у статті не закінченою стверджувальною тезою, а переважно аргументується цитатою визначних діячів науково-бібліографічної справи історії національної науки або практикою складання дореволюційних покажчиків. Взірцевою для сучасників учений вважає бібліографічну діяльність Михайла Комарова.

Як знавець поточної бібліографічної продукції України 1920-х рр. М. І. Ясинський подає у тексті «ідеальну модель» такої бажаної для науки «біобібліографічної монографії», присвяченої певному авторові, — це єдність «*монографії про життя й діяльність автора та „індивідуальна бібліографія“*» [15, с. 37]. Для самого М. І. Ясинського це положення статті стало керівництвом до дії та самореалізації на ниві науковій і бібліографічній одночасно. Дослідницька захопленість науковця-початківця М. І. Ясинського бібліографічною спадщиною Михайла Комарова визначила справу всього життя вченого. Досконале вивчення життя та наукового доробку М. Комарова на ниві бібліографії, складання хронології його дослідницьких бібліо-

графічних пошуків, аналіз наукових і бібліографічних праць, особливо з'ясування методів бібліографування, сприяло появі тексту «ідеальної» за самим же М. І. Ясинським біобібліографічної монографії «Михайло Комаров. Монографія» [18].

Особливе значення в історії науки в Україні має стаття М. І. Ясинського «Шевченківська бібліографія та її завдання», надрукована у науковому журналі з українознавства УАН «Україна» [20]. Праця входить до тематичної рубрики «В 69 роковини смерті Т. Г. Шевченка», що вміщує вісім дослідницьких робіт істориків, літераторів, мовознавців (Михайла Возняка, Павла Филиповича, Михайла Мочульського, Олександра Ананьєва, Івана Щітківського та Федора Савченка). Михайло Ясинський не випадково був включений головним редактором М. Грушевським до цієї тематичної рубрики. Публікація відповідає виваженим канонам наукової завершеної праці: досліджено здобутки бібліографічної шевченкіани, визначено переваги авторських бібліографічних праць дожовтневого періоду, їх значення для розкриття постаті Т. Г. Шевченка у національному відродженні. Значна частина праці аналізує стан бібліографування Шевченкіани за перше десятиліття радянських часів, зупиняючись на працях І. Айзенштока, М. Плевака, М. Яшека, О. Дорошкевича, О. Багрія, В. Дорошенка.

Констатуючи організаційні досягнення, М. І. Ясинський особливо докладно зупиняється на наукових «певних досягненнях», до яких зараховує: ретельність пошуку та добору друків самого поета і різної за видами та жанрами літератури про нього; переважно тематичний принцип добору текстів Кобзаря та про Кобзаря в науковій і бібліографічній літературі як найдоцільніший; наполягає на зосередженні уваги укладачів на «бібліографії ідей», що стосуються Т. Г. Шевченка; наголошує важливість коментарів, приміток, додаткових покажчиків у біобібліографічних працях. У статті подано поширену висновкову частину, що за змістом може бути характеризує як *план-проспект* бібліографічної Шевченкіани на визначний хронологічний період для України. М. І. Ясинський обґрунтовує та наполягає на організації виключно колективної праці зі створення такого роду довершеного повного бібліографічного зібрання. Ознаки фундаментальності наукових положень статті М. І. Ясинського «Шевченківська бібліографія та її завдання» для українознавства стали вагомою підставою для редактора «України» Михайла Грушевського, аби включити її до головного друкованого органу Першого відділу УАН на рівні концептуальних наукових праць, незважаючи на особисте упереджене ставлення до бібліографії як самостійної наукової галузі та прикладної діяльності.

Визначаючи особливості сучасного стану вітчизняної біографістики, можливо провести наукові паралелі між сьогоденними досягненнями та науковими студіями М. І. Ясинського у науковій царині. Від перших спроб дослідження «персоналії» і до останньої монографії «Михайло Комаров» учений відмовляється від лінійного опису фактів життя та творчості, ідеологічно вивіренних настанов оцінювання значущості особистості, поверховості наукового опису. Його біографістичні праці вивірені з позицій історіософії, джерелознавства, історіографії, бібліографії, обґрунтовані потребами науки та суспільно виражені. Ознака сучасної біографістики — «сміливі творчі експерименти в постмодерністському дусі» [3, с. 30] — притаманна дослідницькій історико-бібліографічній праці М. І. Ясинського часів творчого революційного підходу до розгортання українознавчих студій у якості державних завдань національної гуманітаристики 1920-х рр.

1. *Айвазян О. Б.* Бібліотеки Поділля (друга половина XIX – початок XX ст.) [Текст] / О. Б. Айвазян, В. С. Прокопчук : моногр. – Кам’янець-Подільський, 2016. – 256 с.
2. *Арутюнова С. А.* Бібліографічна спадщина Михайла Ілліча Ясинського [Текст] / С. А. Арутюнова: дис. ... канд. іст. наук. – Київ, 1998. – 191 с.
3. *Бездрабко В. В.* Сучасний стан і перспективи розвитку вітчизняної біографістики [Текст] / В. В. Бездрабко // Укр. біографістика. – Київ, 2016. – Вип.14. – С. 29–49.
4. *Біднов В.* Український астроном Олександр Аленич (1890–1923 рр.) [Текст] / О. Біднов // Літературно-науковий вістник [Львів–Тернопіль]. – 1931. – Т. CV. Книжка 1 (за січень). – С. 80–85.
5. *Завальнюк О. М.* Джерела про заснування і діяльність Київського і Кам’янець-Подільського державних українських університетів (1917–1921 рр.) [Текст] / О. М. Завальнюк // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. пр. – Кам’янець-Подільський, 2011. – Т. 17. – С. 519–536.
6. *Завальнюк О. М.* Навчальний процес у Київському і Кам’янець-Подільському українському університетах: проблема якісної організації (1918–1920 рр.) [Текст] / О. М. Завальнюк // Там само. – Кам’янець-Подільський, 2009. – Т. 14. – С. 73–104.
7. *Єфремов П.* [Рецензія] / П. Єфремов // Зоря [Дніпропетровськ]. – 1927. – № 1. – С. 38–39. – Рец. на кн.: М. Плевако. Хрестоматія нової української літератури. – Т. 1. – Київ–Харків, 1926. – 594 с.

8. *Корнейчик І. І.* Михайло Ілліч Ясинський [Текст] / І. І. Корнейчик // *Бібліотекознавство та бібліогр.* – Харків, 1971. – Вип. 11. – С. 147–158.
9. *Королевич Н. Ф.* Українські бібліографи ХХ століття: навч. посіб. [Текст] / Н. Ф. Королевич ; Кн. палата України. – Київ, 1998. – 327 с.
10. *Королевич Н. Ф.* Бібліограф М. І. Ясинський (1889–1967) : навч. посіб. [Текст] / Н. Ф. Королевич, М. В. Геращенко ; Нац. парлам. б-ка України. – Київ, 1995. – 32 с. – (Видатні діячі української книги ; вип. 2).
11. *Матвійчук Л. О.* Біобібліографічні матеріали з історії української літератури в особовому архівному фонді Миколи Плевака (1890–1941) в Інституті рукопису Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського [Текст] / Л. О. Матвійчук // *Рукописна та книжкова спадщина України.* – 2007. – Вип. 12. – С. 93–101.
12. *Пархоменко В. М.* Бібліограф Михайло Ілліч Ясинський (1889–1967) [Текст] / В. М. Пархоменко // *Наук. праці Кам'янець-Подільського нац. ун-ту. Сер. Бібліотекознавство, Книгознавство.* – Кам'янець-Подільський, 2008. – Вип. 1. – С. 78–93.
13. *Ясинський М. І.* Бібліографія праць М. М. Боголюбова [Текст] / М. І. Ясинський, О. Д. Балабанов // *Наук. записки Київського ун-ту.* – 1952. – Т. 11. – Вип. 7. Математ. зб. № 6. – С. 129–127.
14. *Ясинський М. І.* Іван Калинович [Текст] / М. І. Ясинський // *Зоря [Дніпропетровськ].* – 1927. – № 12. – С. 21.
15. *Ясинський М. І.* Індивідуальна бібліографія [Текст] // М. І. Ясинський // *Бібліологічні вісті.* – 1930. – № 1. – С. 23–47.
16. *Ясинський М. І.* Матеріали до бібліографії М. О. Скрипника [Текст] / М. І. Ясинський, ВБУ при ВУАН. – Харків-Київ: Рух, 1932. – 104 с.
17. *Ясинський М. І.* Михайло Комаров (з минулого української бібліографії) [Текст] / М. І. Ясинський // *Рад. літературознавство.* – 1965. – № 11. – С. 24–28.
18. *Ясинський М. І.* Михайло Комаров: монографія [Текст] / М. І. Ясинський; уклад. М. В. Геращенко ; Кн. палата України. – Київ, 2001. – 68 с.
19. *Ясинський М. І.* Олександр Аленич [Текст] / М. І. Ясинський // *Червоний шлях [Кам'янець-Подільський].* – 1923. – 28 квітня. – С. 3
20. *Ясинський М. І.* Шевченківська бібліографія та її завдання [Текст] / М. І. Ясинський // *Україна: наук. журнал українознавства / під. ред. акад. М. Грушевського.* – 1930. – № 40 (бер.-квіт.). – С. 113–132.

REFERENCES

1. Aivazian, O. B. & Prokopchuk, V. S. (2016). *Biblioteka Podillia (druha polovyna XIX – pochatok XX st.)* [Libraries of Podillia (second half of the XIX – early XX centuries)]. Kamyanets-Podilskyi. [in Ukrainian].
2. Arutiunova, S. A. (1998). *Bibliohrafichna spadshchyna Mykhaila Illicha Yasynskoho* [Bibliographic heritage of Mikhail Ilyich Yasin-sky]. Candidate's thesis. Kyiv. [in Ukrainian].
3. Bezdrabko, V. V. (2016). *Suchasnyi stan i perspektyvy rozvytku vitchyznianoi biohrafistyky* [Current state and prospects of development of domestic biography]. In *Biographistica Ukrainica*. (Vol. 14, pp. 29–49). Kyiv. [in Ukrainian].
4. Bidnov, V. (1931). *Ukrainskyi astronom Oleksandr Alenych (1890–1923 rr.)* [Ukrainian astronomer Alexander Aleenich (1890–1923 gg.)]. In *Literaturno-naukovyi vistnyk*. (Vol. CV, b. 1, pp. 80–85). Lviv-Ternopil. [in Ukrainian].
5. Zavalniuk, O. M. (2011). *Dzherela pro zasnuvannia i diialnist Ky-ivskoho i Kam'ianets-Podilskoho derzhavnykh ukrainskykh univer-sytetiv (1917–1921 rr.)* [Sources about the founding and activities of the Kyiv and Kamyanets-Podilsky state Ukrainian universities (1917–1921)]. In *Osvita, nauka i kultura na Podilli*. (Vol. 17, pp. 519–536). Kamyanets-Podilskyi. [in Ukrainian].
6. Zavalniuk, O. M. (2009). *Navchalnyi protses u Kyivskomu i Kam'ia-nets-Podilskomu ukrainskomu universytetakh: problema yakisnoi orhanizatsii (1918–1920 rr.)* [The educational process in the Kyiv and Kamianets-Podilsky Ukrainian universities: the problem of qua-litative organization (1918–1920)]. In *Osvita, nauka i kultura na Po-dilli*. (Vol. 14, pp. 73–104). Kamyanets-Podilskyi. [in Ukrainian].
7. Yefremov, P. (1927). *Retsenziia na kn. M. Plevako. (1926). Khres-tomatiia novoi ukrainskoi literatury. (Vol. 1). Kyiv, Kharkiv* [Review on the book “The textbook of the new Ukrainian literature”. (Vol. 1). Kyiv, Kharkiv]. *Zoria*, 1, 38–39. [Dnipropetrovsk]. [in Ukrainian].
8. Kornieichyk, I. I. (1971). *Mykhailo Illich Yasynskiy* [Mikhail Ilyich Yasinsky]. In *Bibliotekoznavstvo ta bibliohrafija*. (Vyp. 11, pp. 147–158). Kharkiv. [in Ukrainian].
9. Korolevych, N. F. (1998). *Ukrainski bibliohrafy XIX stolittia* [Ukrai-nian bibliographers of the twentieth century]. Kyiv. [in Ukrainian].
10. Korolevych, N. F. & Herashchenko, M. V. (1995). *Bibliohraf M. I. Yasynskiy (1889–1967)* [Bibliographer M. I. Yasinsky (1889–1967)]. Kyiv. [in Ukrainian].
11. Matviichuk, L. O. (2007). *Biobibliohrafichni materialy z istorii uk-rainskoi literatury v osobovomu arkhivnomu fondi Mykoly Plevaka*

- (1890–1941) v *Instytuti rukopysu Natsionalnoi biblioteky imeni V. I. Vernadskoho* [Bibliographic materials on the history of Ukrainian literature in the personal archival collection of Nikolai Plevak (1890–1941) at the Institute of Manuscripts of the V. I. Vernadsky National Library]. In *Rukopysna ta knyzhkova spadshchyna Ukrainy*. (Vol. 12, pp. 93–101). Kyiv. [in Ukrainian].
12. Parkhomenko, V. M. (2008) *Bibliohraf Mykhailo Illich Yasynskiy (1889–1967)* [Bibliographer Mikhail Ilyich Yasinsky (1889–1967)]. In *Naukovi pratsi Kam'ianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu. Ser Bibliotekoznavstvo, Knyhoznnavstvo*. (Vol. 1, pp. 78–93). Kamyanets-Podilskyyi. [in Ukrainian].
  13. Yasynskiy, M. I. (1952). *Bibliohrafiia prats M.M.Boholiubova* [Bibliography of works by M. M. Bogolyubov]. *Naukovi zapysky Kyivskoho universytetu*. (Vol. 11, issue 7, № 6, pp. 129–127). Kyiv. [in Ukrainian].
  14. Yasynskiy, M. I. (1927). *Ivan Kalynovych* [Ivan Kalinovich]. *Zoria*, 12, 21. [Dnipropetrovsk]. [in Ukrainian].
  15. Yasynskiy, M. I. (1930). *Indyvidualna bibliohrafiia* [Individual bibliography]. *Bibliolohichni visti*, 1, 23–47. [in Ukrainian].
  16. Yasynskiy, M. I. (1932). *Materialy do bibliohrafii M. O. Skrypnyka* [Materials to the bibliography by M. O. Slypnik]. Kharkiv-Kyiv. [in Ukrainian].
  17. Yasynskiy, M. I. (1965). *Mykhailo Komarov (z mynuloho ukrainskoi bibliohrafii)* [Mikhail Komarov (from the last Ukrainian bibliography)]. *Radjanske literaturoznnavstvo*, 11, 24–28. [in Ukrainian].
  18. Yasynskiy, M. I. (2001). *Mykhailo Komarov: monohrafiia* [Michael Komarov]. Kyiv. [in Ukrainian].
  19. Yasynskiy M.I. (1923, 28 April). *Oleksandr Alenych* [Alexander Alenich]. *Chervonyi shliakh*, 77, 3. [Kam'ianets-Podilskyyi]. [in Ukrainian].
  20. Yasynskiy, M. I. (1930). *Shevchenkivska bibliohrafiia ta yii zavdania* [Shevchenko's bibliography and its tasks]. *Ukraina: naukovyi zhurnal ukrainoznavstva*, 40, 113–132. [in Ukrainian].

Стаття надійшла 27.11.2017 р.

Petrycova Valentyna, Doctor of Philosophy, Doctoral Student of The Vernadsky National Library of Ukraine (Kyiv).

Biographical tradition in the scientific heritage of M. I. Yasinsky: pages of the history of Ukrainian biographical science.

The urgency of the topic is related to the research of the scientific heritage of M. I. Yasynskyi, one of the founders of bibliological knowledge in Ukraine during the 1920s. In this historical period, science was arranged organizationally as a social institute — the Ukrainian Academy of Sciences. The scientist has a thorough study of the pre-revolutionary practice of compiling bibliographic works, formulation of a clear scientific definition of the tasks of practical compilation of biobibliographies for the needs of science, comparison of domestic practices and European experience in the theory and practice of biobibliography. The works of the Ukrainian bibliographer Mykhailo Komarov, created on the brink of the modern era of Ukrainian culture development, became the basis for the scholar's scientific interest in the issues of biography and biobibliography sciences. The first biographical works of the aspiring scientist M. I. Yasynskyi in the provincial press are defined by modern researchers as the establishment of the “life story of colleagues” biographical genre. The scientist has created a holistic scientific concept regarding the main concepts of biography studies in the context of the deployment of Ukrainian humanities in the space of the Ukrainian Academy of Sciences such as “personality”, “individual bibliography”, “collective bibliography”, “biobibliography”, “bibliography of ideas” in the writings of a person, “perfect biography”. The main scientific achievements of the theory of biography and biobibliography sciences in the scientific heritage of the scholar are the publications “Individual bibliography” and “Shevchenko bibliography and its tasks” (1930). Theoretical presentations of M. I. Yasynskyi prove the position of modern bibliography science on the European origins of basic provisions in applied biobibliography science and enrichment of the practice of compiling bibliography of sources on personalities by the methodology of Ukrainian studies.

Key words: bibliology, biobibliography, individual bibliography, collective bibliography, personality, Ukrainism, M. I. Yasinsky.

Петрикова В. Т., доктор философии, докторант Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского (Киев).

Биографическая традиция в научном наследии М. И. Ясинского: страницы истории украинской биографистики.

Актуальность темы связана с исследованием научного наследия М. И. Ясинского, одного из основателей библиологического знания в Украине в 1920-х гг. В этот исторический период наука организационно оформлялась в социальный институт — Украинскую академию наук. Ученому принадлежит обстоятельное исследование дореволюционной практики составления биобиблиографических

работ, формулировка четкого научного определения задач практического составления биобиблиографий для потребностей науки, сравнение отечественной практики и европейского опыта в области теории и практики биобиблиографии. Основой научного интереса ученого к вопросам биографистики и биобиблиографии стали труды украинского библиографа Михаила Комарова, созданные на рубеже нового времени развития украинской культуры. Первые биографические труды начинающего ученого М. И. Ясинского в провинциальной прессе современными исследователями были определены как основание нового жанра «жизнеописание коллег». Ученому принадлежит создание целостной научной концепции в отношении главных понятий биографистики в условиях развертывания украинской гуманитаристики в пространстве Украинской академии наук, таких как «персоналия», «индивидуальная библиография», «коллективная библиография», «биобиблиография», «библиография идей» в произведениях, «идеальная биография». Главными наработками относительно теории биографистики и биобиблиографии в научном наследии ученого являются публикации «Индивидуальная библиография» и «Шевченковская библиография и ее задачи» (1930 г.). Теоретические концепты М. И. Ясинского подтверждают положения современного библиографоведения о европейских истоках базовых положений в прикладной биобиблиографии и обогащении отечественной практики библиографирования источников о персоналиях методологией украиноведения.

Ключевые слова: библиология, биобиблиография, индивидуальная библиография, коллективная библиография, персоналия, украинство, М. И. Ясинский.